

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Education and
Communication

Inflytande och delaktighet i fritidshemmet

- En kvalitativ studie om elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet i fritidshemmet

KURS: Examensarbete för grundlärare fritidshem, 15hp

PROGRAM: Grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem, 180 hp

FÖRFATTARE: Alexander Valvassori, Sebastian Landin

HANDLEDARE: Ingrid Bardon

EXAMINATOR: Carin Falkner

TERMIN: VT18

Inflytande och delaktighet i fritidshemmet

En kvalitativ studie om elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet i fritidshemmet utifrån ett elevperspektiv.

Influence and participation in the after school center!

A qualitative study of the pupils' perceptions of influence and participation in the leisure time center based on a student perspective.

Antal sidor: 29

I dagens skolor ska demokratiska medborgare formas, men vad uppfattar eleverna själva att de får vara med och bestämma samt hur delaktiga är de i beslutsfattande processer? Vad innebär inflytande och delaktighet för eleverna?

Syftet med studien är att undersöka hur elever uppfattar att de har inflytande och delaktighet i fritidshemmet. Utifrån ovanstående syfte har vi formulerat följande frågeställningar:

- Vad är elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet?
- Hur uppfattar eleverna sitt eget inflytande i fritidshemmets verksamhet?
- Hur uppfattar eleverna sin egen delaktighet i fritidshemmets verksamhet?

Studien utgår ifrån en kvalitativ forskningsmetod med en fenomenografisk ansats.

Six stycken elever deltog i intervjuerna. Studien utgår från barns perspektiv där elevers uppfattningar skulle synliggöras, tolkas och analyseras. Shiers (2001) modell som synliggör elevers inflytande och delaktighet användes som ett raster genom hela studien, med avsikt att synliggöra dess nivåer från inflytande till delaktighet i verksamheten. Analysen gav en övergripande bild av elevers uppfattningar utifrån de olika nivåerna. Resultatet visade att eleverna använde sig av en förslagslåda i fritidshemmet för att få sin röst hörd och såg förslagslådan som den största vägen till inflytande.

Eleverna ville bli mer delaktiga i beslutsfattande processer som att få vara med och bestämma vad som ska köpas in till fritidshemmet samt när eleverna ska få vara inomhus och utomhus.

Nyckelord: Inflytande, Delaktighet, Shiers Modell, Lärare i fritidshem, Kvalitativ metod, Fenomenografi.

Postadress

Högskolan för Lärande

Och Kommunikation (HLK)

Box 1026, 551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress

Gjuterigatan 5

Telefon

036-101000

Fax

036162585

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Bakgrund.....	2
2.1	Fritidshemmets uppdrag.....	2
2.2	Tidigare forskning.....	3
2.2.1	Elever som demokratiska medborgare	5
2.2.2	Barnperspektiv eller barns perspektiv?	5
2.2.3	Fenomenografi.....	7
2.2.4	Shiers fem nivåer till delaktighet	8
3	Syfte.....	10
4	Metod	11
4.1	Urval	11
4.2	Metodval.....	11
4.3	Etiska ställningstaganden	12
5	Datainsamling	14
5.1	Intervjuer med en fenomenografisk metod ansats	14
5.2	Samtyckesenkäter.....	14
5.3	Förberedelse inför intervjuer med barn	15
5.4	Animerade video i Powtoon – Användes som ett pedagogiskt redskap	16
5.5	Strukturering av intervjuer.....	16
5.6	Genomförandet av intervjuer	16
6	Analys	18
6.1	En fenomenografisk analysmodell med Shiers (2001) modell som utgångspunkt.....	18
7	Resultat.....	20
7.1	Elevers uppfattningar av begreppet inflytande	20
7.2	Elevers uppfattningar av begreppet delaktighet	21
7.3	Att bli lyssnad till och att få uttrycka sina åsikter	21
7.4	Barns åsikter och synpunkter beaktas	23
7.5	Barn involveras i beslutsfattande processer.....	24
7.6	Vad kan vi se utifrån Shiers (2001) modell – från inflytande till delaktighet.....	25
8	Sammanfattning	26
9	Diskussion	26
9.1	Resultatdiskussion	26
9.2	Metoddiskussion.....	28
10	Vidare forskning	29
11	Referenslista	30
Bilaga I	32

Bilaga 2	34
Bilaga 3	36
Bilaga 4	37

I Inledning

Vid ett tillfälle när en av oss forskande studenter gick runt på ett fritidshem under sin verksamhetsförlagda utbildning såg han sig omkring och fick syn på någonting ståendes på en hylla i ett av hörnen. Forskaren gick fram till hyllan och tittade närmre på denna låda som var alldeles täckt med damm. Blåste bort dammet från lådan och till sin förvåning började det dyka upp en text som ännu inte gick att tyda. Med ett handsvep försvann det sista dammet och ordet ”förslagslåda” blev synligt. Lådan öppnades och där inuti låg det fortfarande ett antal förslagslappar som ännu inte blivit lästa. Lådan togs med till fritidshemsplaneringen och visades för lärarna där forskaren sa ”Titta vad jag hittat”. Lärarna sade då till sin förvåning: ”nämen där är den ju”.

Under vår verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen uppfattade vi att lärare i fritidshem ute på skolorna ansåg att de bjöd in eleverna till inflytande i form av bland annat förslagslådor, samlingar och vardagliga aktiviteter. Denna erfarenhet fick oss intresserade för hur eleverna själva uppfattar att de ges möjlighet till delaktighet i verksamheten. Att prata direkt med eleverna tror vi ger det bästa resultatet ur flera aspekter. Där bland annat att vi som blivande lärare anser det mycket viktigt att synliggöra elevernas uppfattningar och möjligheter till påverkan i fritidshemmet.

Utifrån egna arbetserfarenheter på fritidshemmet har uppfattningarna av verksamheten till övervägande del varit positiva. Det råder delade meningar mellan oss studerande forskare om vi själva uppfattade att vi hade inflytande och delaktighet när vi gick på fritidshemmet och i så fall vad vi hade att påverka. Vi båda spenderade mycket tid i fritidshemmet som barn och har i vuxen ålder intresserat oss för elevers uppfattningar av verksamheten och olika inslag de möts av.

Fritidshemmet som verksamhet är till viss del beforskat men det är undermåligt vad gäller studier och forskning kring fritidshemmets verksamhet utifrån barns perspektiv och deras uppfattningar av olika fenomen. Denna studie bygger på intervjuer med elever och deras uppfattningar om fritidshemmets verksamhet samt deras uppfattningar av inflytande och delaktighet.

2 Bakgrund

I bakgrunden presenteras Fritidshemmets uppdrag, Tidigare forskning, Teoretisk utgångspunkt och Shiers fem nivåer till delaktighet.

2.1 Fritidshemmets uppdrag

Fritidshemmets uppdrag innebär bland annat att lära eleverna att ta ansvar och att så småningom bli självständiga. Förutsättningarna för ansvarstagande och möjlighet till att bli självständig baseras på att lärarna i fritidshemmet erbjuder eleverna inflytande i verksamheten. Genom att ta reda på vilka behov och intressen som finns i den aktuella elevgruppen, kan lärarna i fritidshemmet få bättre förutsättningar för att ge eleverna chans till inflytande och delaktighet. Det är viktigt att lärarna i fritidshemmet inkluderar eleverna i diskussioner om fritidshemmets prioriteringar och ställningstaganden. Lärarna i fritidshemmet ska arbeta utifrån det innehåll som står i läroplanen för att eleverna ska utvecklas mot läroplanens mål. Det kan göras genom att verka för att alla elever i fritidshemmet ska få ett lika stort utrymme till inflytande i undervisningen (Skolverket, 2014; Skolverket 2017).

Enligt Skolverket (2017) ska alla elever på fritidshemmet erbjudas inflytande och delaktighet i verksamheten. Med begreppet inflytande menar Skolverket (a.a.) de demokratiska principerna som innebär att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig.

Enligt Skolverket (a.a.) innebär delaktighet att eleven ges möjlighet till att utveckla förtrogenhet genom demokratiska principer, arbetssätt och processer.

Eftersom fritidshemmet vilar på en demokratisk grund Skolverket (2014) ska undervisningen i fritidshemmet byggas på de demokratiska principerna. Detta innebär att alla elever har rätt till att få göra sin röst hörd. Alla elever har rätt till att få uttrycka sina åsikter och tankar samt att få ta del av frågor som berör dem själva. För att eleverna ska uppleva meningsfullhet måste de känna att lärarna i fritidshemmet inkluderar dem i frågor som berör dem själva och verksamheten. Eleverna måste känna sig delaktiga i det som sker på fritidshemmet och de måste få känna att de har inflytande över hur fritidshemmet ska utformas.

Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter innehåller 54 bestämmelser där de 42 första berör barn och mänskliga rättigheter för barn, konventionen ska gälla runt om i världen. I den andra paragrafen ”Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter,

ingen får diskrimineras” och paragraf 31 ”Varje barn har rätt till lek, vila och fritid” beskrivs barns rätt till vila, fritid och lek där de ska erbjudas möjligheter till kultur och konstnärliga aktiviteter samt rekreation och fritidsverksamheter. Det är därför mycket viktigt att konventionen följs för att möjliggöra barns rätt till delaktighet och förståelse för dess rättigheter gentemot andra barn och vuxna (UNICEF, 2018).

Den tolfte artikeln i Barnkonventionen nämner alla barns rätt att få säga sin mening och få den respekterad, att barnens åsikter ska behandlas i förhållande till barnets ålder och mognad (UNICEF, 2018). Alla personer som arbetar med och för barn ska tränas i att lyssna på barnens åsikter för att verkställa att artikeln följs Pihlgren (2015). Ett problem som uppstår när barnkonventionen ska verkställas i verksamheten är att vuxna redan anser sig själva göra det som står i konventionen. Beslutsfattare och personal menar att barnperspektivet är något som ingår i det vardagliga arbetet eftersom det är barn de arbetar med. Trots detta konstaterar Pihlgren (2015) att de flesta fritidshem ändå inte lyckats med det demokratiska uppdraget.

2.2 Tidigare forskning

I Holmbergs (2017) artikel om demokratiska önskemål i fritidshemmet framgår det att demokratin som metod används som problematisering för att involvera eleverna i beslutsfattandeprocesser samt ge dem möjlighet att i linje med skrivelser utifrån fritidshemmets allmänna råd utvecklas till demokratiska medborgare. Det sker med hjälp av lärares anammande av det pastorala perspektivet. Den pastorala omsorgen innebär att fritidshemspersonalen är delaktiga och visar en ömsesidig hjälpande hand som genom stöd och kontroll uppmuntrar elever att utveckla sina förslag, tankar och åsikter verbalt för att tydliggöra och samkonstruera idéerna (Holmberg, a.a). Fritidshemsråd som demokratisk situation är ett exempel som iscensätts och analyseras utifrån hur elevers inflytande möjliggörs.

Vidare i sin artikel skriver Holmberg (a.a.) om hur fritidshemslärare använder sig av den pastorala omsorgen i situationer som fritidshemsråd. Inom ramen för den svenska skolan så lyfts allt oftare eleverna in i diskussioner där deras tankar efterfrågas, från ett passivt deltagande barn till ett aktivt aktörsbarn. Dessa möjligheter innebär att lärare i fritidshem kan betrakta fritidshemsråden som ett tillfälle för eleverna att få sin röst hörd i fritidshemmet. Fritidshemsrådet kan då även ge eleverna möjlighet till att omsorgsfullt delta i riktning mot det förberedda målet med aktiviteterna.

Vid olika tillfällen har det tidigare forskats om elevråd och klassråd i den övriga skolmiljön, men situationen för fritidshemsråd är inte vidare beforskat för fritidshemmet. För möjliggörande av olika rådtillfällen finns vissa uttalade villkor för att det ska ske ett välfungerande samspel mellan elever och lärare och bidra till ett fungerande demokratiskt rum. Dessa villkor är för vissa elever svåra att förstå vilket leder till att olika förslag ges olika möjligheter, då de inte håller sig inom "ramarna" (Holmberg, 2017).

Fritidshemsråden handlar om att eleverna ska ges möjlighet till att träna sig i olika mötespraktiker, som ett första steg att önska olika aktiviteter och förstå vissa givna ramar i att utöva inflytande.

Elvstrand (2009) belyser åtta olika faktorer som främjar eller bromsar elevers uppfattningar av delaktighet. Det finns olika faktorer som kan bidra till detta. En av dessa faktorer är att vissa elever har lättare för att uttrycka sina åsikter och genom detta har eleverna därför lättare att få sin röst hörd. Andra elever som har svårare för att uttrycka sina åsikter kan därför uppfatta en lägre grad av delaktighet. De andra faktorerna som bromsar delaktighet är diskontinuitet, obegriplighet, uteslutning och framtidsorienterat som kan bidra till misstro vilket utgör en delaktighetsbromsande effekt. Kontinuitet, begriplighet, inneslutning och nutidsorienterat är delaktighetsfrämjande faktorer som bidrar till tillit

Elvstrand (a.a.) redogör i sin avhandling för hur hon under en tvåårsperiod genomfört en studie tillsammans med en skolklass, där hennes fokus låg på att se hur barn ges möjlighet till delaktighet i skolan där hon drar slutsatser kring elevers utgångspunkt gällande barns perspektiv samt dess erfarenheter av delaktighet. Studien visar att eleverna uppfattar att de kan ha inflytande och vara delaktiga över aktiviteter som ligger tidsmässigt mellan skolan och den egna tiden, exempelvis rast, läxor och speciella händelser så som studiedagar och andra inslag utöver den obligatoriska undervisningen. Elvstrand (a.a.) beskriver problemområden som visat sig efter genomförd studie trots att hon haft strategier för att närma sig barns perspektiv. Det handlade bland annat om hur eleverna försökte att läsa av vad hon "var ute efter" och då anpassa sig till och göra på det sättet, vilket hon beskriver som ett forskningsetiskt dilemma. Det framgår att tidigare forskning är undermålig vad gäller studier om barns delaktighet i skolvardagen, kanske kan ovannämnd aspekt ha bidragit till detta.

Elvstrand (a.a.) avslutar sin avhandling med att rikta förslag på vidare forskning för området till att efterfråga pedagoger och skolledares syn, se vilka individuella faktorer som påverkar delaktighet så som kön, etnicitet, ålder m.m. samt fokus på att studera barns erfarenheter av delaktighet på andra arenor som fritidshemmet, där barn involveras som medforskare.

2.2.1 Elever som demokratiska medborgare

Enligt Pihlgren (2015) lyckas inte skolorna särskilt bra med att göra eleverna till demokratiska medborgare. Eleverna har inget stort inflytande i det som sker i skolorna och skillnaderna mellan olika elevers möjligheter att påverka är stor. Hur ser det då ut på fritidshemmen? Rapporten från Skolinspektionen (2010) visar att de flesta granskade fritidshem inte lyckats med det demokratiska uppdraget. Elvstrand (2009) menar på att många barn i fritidshemmen lär sig att ta ansvar för sin fria lek men inspektörerna menar på att fritidshemmen inte hänger med i utvecklingen och där med inte utvecklas i takt med skolan och utgår ifrån barnens olika behov, intressen och olikheter. I flera fritidshem är det många elever som inte har något inflytande över vad som ska hända på fritidshemmet. Verksamheten stödjer heller inte elevers intellektuella utveckling och lärande. Eleverna får till största del hitta på egna saker att göra genom att stimulera sig själva i sin fria lek. Det gör att eleverna inte utmanas och där av inte utvecklas vidare. Dessutom är det vanligt att många elever ofta får avsluta sina aktiviteter på grund av styrningen av de vuxna.

Det är allt för sällan frågor som berör eleverna ses över och beaktas. Risken av detta resulterar i att eleverna inte lär sig demokrati som det är avsett att göra. Elever tillåts att ha fri lek men det är sällan lärare uppmuntrar till att utveckla eller bygga vidare på leken eller lärandet. Styrdokumentet åskådliggör ett ideal om att elever ska vara ansvarstagande, reflekterande, aktiva och kritiska. Detta resulterar i att fritidshemlärare kommer att arbeta utifrån en idealiserad bild av elever som kanske inte alltid stämmer överens med de verkliga barn som de möter i verksamheten (Pihlgren, 2015).

2.2.2 Barnperspektiv eller barns perspektiv?

Sommer, Pramling-Samuelsson Ingrid & Hundeide Karsten (2011) är alla tre ledande forskare inom skandinavisk förskolepedagogik. I sitt bidrag presenterar de begreppen barnperspektiv och barns perspektiv som två viktiga begrepp för den dagliga praktiska verksamheten. ”Barnperspektiv riktar de vuxnas uppmärksamhet mot en förståelse av

barns uppfattningar, erfarenheter och handlingar i världen” (s.6, 2011). Det innebär att perspektivet skapas av vuxna utifrån en så realistisk och medveten tolkning av hur väl barn förstår sin egen livsvärld och handlingar. Detta utifrån olika vetenskapliga koncept så som barns förståelse av den egna världen och sina handlingar. Men även gällande barns förståelse av vad som för dem är viktigt för att få delta i lek eller sociala samspel. ”Barns perspektiv representerar barns erfarenheter, uppfattningar och förståelse av sin livsvärld” (s.6, 2011). Som tillskillnad från barnperspektiv eftersträvar barnens egna erfarenheter och uttryck.

Qvarsell (2001) argumenterar för hur barns perspektiv är en nödvändighet inom praktisk pedagogik och inom pedagogisk forskning. Det handlar inte om att ta eleverna på orden utan att det handlar om att analysera och tolka det eleverna menar. Det krävs att man tydliggör det eleverna talar om.

Vidare redogör Qvarsell (a.a.) redogör för två olika perspektiv. Det första perspektivet innebär att de vuxna berättar vad som är bäst för barnet, medan i det andra är det barnets egna uppfattningar som tas hänsyn till. Pihlgren (2015) antyder att dessa synsätt kan förväxlas med varandra. Personalen på fritidshemmet planerar, genomför och beslutar saker med goda intentioner, men eleven blir ett objekt, den blir en person som saker görs för istället för att bli ett deltagande subjekt som får vara med och delta vid beslutfattandet, vilket leder till att eleven uppfattar en lägre grad av delaktighet.

Pramling Samuelsson & Sheridan (2006) beskriver att barns lärande aktivt ska prövas och utvecklas i relation med andra elever och vuxna. För att de i den pedagogiska verksamheten ska ges möjligheter till inflytande. Det är genom deltagande eleverna lär sig att visa öppenhet och respekt. Det är när barns egna åsikter respekteras då de får ta ansvar och är delaktiga i beslutfattande processer, som de utvecklar förmågan att förstå och handla efter demokratiska principer. Därför är det av stor vikt att i verksamheter som förskolan och fritidshemmet, där stora möjligheter till inverkan i beslutfattande processer finns, ta tillvara på och involvera barnen.

2.2.3 Fenomenografi

”Fenomenografin har sin grund i ett intresse för att beskriva fenomen i världen såsom andra betraktar dem, och att avtäckta och beskriva variationer i det avseendet, i synnerhet i ett pedagogiskt sammanhang” (Marton & Booth, 200, s.146)

Fenomenografi innebär att visa och åskådliggöra ett fenomen och ta reda på hur någon uppfattar någonting, vilket i denna studie är elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet. Grunden i fenomenografi beskriver Dahlgren & Johansson (2015) är att det alltid finns ett objekt och ett subjekt. Objektet är det som ska undersökas vilket är elevers uppfattningar, medan subjektet är de personer som ska undersökas alltså eleverna.

Enligt Dahlgren & Johansson (2015) är utgångspunkten i fenomenografin att människor uppfattar saker på olika sätt och att det finns ett begränsat antal sätt som saker kan uppfattas på. En uppfattning innebär ett sätt att förstå eller erfara en företeelse. Människors uppfattningar kan uttryckas på många olika sätt, vilket leder till en utmaning då man måste försöka se omvärlden ur en annan persons perspektiv.

Dahlgren & Johansson (2015) beskriver att fenomenografin är inriktad på att beskriva människors förståelse om ett fenomen i omvärlden. Fokus ligger på att jämföra olikheterna snarare än likheterna mellan intervjupersonerna. Att ställa samma fråga till olika personer kommer att generera olika svar, detta bland annat då vi har olika erfarenheter av omvärlden och lärande som har inverkan på hur vi uppfattar olika fenomen.

Vidare förklarar Dahlgren & Johansson (2015) att en förutsättning inom fenomenografin är att studiens forskningsfrågor syftar till att ta reda på deltagarnas uppfattningar av ett fenomen. Det hävdas att den enklaste typen av frågor att ställa i en fenomenografisk undersökning är frågor som syftar till någons uppfattning av något som till exempel: ”vad menar du med kunskap?”. Problemet som uppstår med denna typ av frågeställning är att personen kan komma att ge ett svar som är oreflekterat eller som är baserat på någon annans uppfattning. Det innebär att intervjuarna får göra en egen bedömning av när informanterna talar om dess uppfattningar.

Det finns sju steg att följa i analysprocessen inom fenomenografin. Stegen går från att transkribera och bekanta sig med materialet till att kategorisera, gruppera, artikulera och granska alla passager i materialet. Sen sammanställs materialet till ett färdigt resultat (Dahlgren & Johansson, 2015).

2.2.4 Shiers fem nivåer till delaktighet

Harry Shier är en Irländsk forskare som blivit uppmärksammas genom sin modell för delaktighet ” Pathways to participation” vilket på svenska betyder vägar till delaktighet: Öppningar, möjligheter och skyldigheter. Med hjälp av Shiers (2001) delaktighetsmodell anpassad för skolor kan man testa sig själv eller sin verksamhet på hur bra man är på att ge eleverna utrymme för att vara delaktiga i verksamheten (Shier, a.a).

Nivå1: *Barnen blir lyssnade till*

Den första nivån till inflytande och delaktighet är uppnådd när en elev uttrycker ett önskemål och att läraren i fritidshemmet visar att hen är redo att lyssna till eleven. Denna nivå går inte ut på att läraren genomför elevens önskemål utan endast att läraren i fritidshemmet visar att den är redo att lyssna (Shier, 2001).

Nivå 2: *Barnen får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter*

Enligt Shiers (2001) finns det många anledningar till varför vissa elever misslyckas med att uttrycka sina åsikter till de lärare som de har runt sig. Det kan bero på bristande självförtroende, blyghet, dålig självkänsla, tidigare erfarenhet av att inte bli lyssnad till, att man tror att det man ska säga är dåligt eller att man inte har någon kultur av deltagande eller otillräcklig kommunikationsförmåga. Därför måste lärarna i fritidshemmet arbeta på olika sätt för att nå de olika eleverna och ge de möjligheterna till att få uttrycka sig. Den andra nivån till inflytande och delaktighet är genomförd när lärarna i fritidshemmet skapar möjligheter och hjälper eleverna att få uttrycka sina tankar.

Nivå 3: *Barns åsikter och synpunkter beaktas*

Den tredje nivån till inflytande och delaktighet är genomförd när arbetslaget diskuterar de åsikter och synpunkter som eleverna gett uttryck för. Elevers åsikter och synpunkter beaktas av fritidslärarna i fritidshemmet och därefter diskuterar de vad man ska göra med informationen man fått. Eftersom fritidshemmet har en begränsad ekonomi och begränsade tillgångar kan inte alla aktiviteter genomföras. Därför måste inte lärarna i fritidshemmet genomföra alla förslag men det är viktigt att eleverna fått känna sig lyssnade till och att läraren tagit vidare förslaget (Shier, 2001).

Nivå 4: *Barn involveras i beslutsfattande processer*

Den fjärde nivån av inflytande och delaktighet är genomförd när lärarna i fritidshemmet beaktar elevens tankar och förslag och att läraren inkluderar eleverna i processen.

Läraren skapar en diskussion med eleverna där det diskuteras hur lärarna ska gå tillväga med elevernas tankar och förslag. Det viktigaste här är inte att allt går att genomföra utan att eleverna känner att de blir inkluderade i diskussionen och att de får sin röst hörd (Shier, 2001).

Nivå 5: *Barn delar makt och ansvar över beslutsfattande*

Den femte nivån till inflytande och delaktighet är genomförd när eleverna i fritidshemmet uppfattar att de delar makt och ansvar över beslutsfattande frågor.

För att uppnå detta är det viktigt att lärarna i fritidshemmet inkluderar eleverna i beslutsfattande frågor och ser till att de får göra sin röst hörd i frågor som berör eleverna själva (Shier, 2001).

Enligt Shier (a.a.) ska eleverna i fritidshemmet uppfatta en hög grad av inflytande och delaktighet om personalen följer dessa fem nivåer och lyckats uppnå dem alla.

Föreliggande studie ska utgå ifrån denna modell med dess fem nivåer. Modellen kommer att ha en synvinkel utifrån ett barns perspektiv för att få reda på deras uppfattningar av inflytande och delaktighet. Eleverna kommer att bli intervjuade med hjälp av ställda frågor utifrån dessa fem nivåer för att efteråt kunna avkoda vilka nivåer eleverna pratar om och på vilken nivå de uppfattar sitt eget inflytande.

3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka variationer mellan elevers uppfattningar av dess eget inflytande och delaktighet i fritidshemmet. Utifrån ovanstående syfte har vi formulerat följande frågeställningar:

- Vad är elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet?
- Hur uppfattar eleverna sitt inflytande i fritidshemmets verksamhet?
- Hur uppfattar eleverna sin delaktighet i fritidshemmets verksamhet?

4 Metod

I metodavsnittet beskrivs studiens Urval, Metodval, Halvstrukturerade intervjuer, Etiska ställningstaganden och Tillförlitlighet.

4.1 Urval

Enligt Bryman (2011) ska urvalsstorleken i kvalitativ forskning inte vara så pass liten att datainsamlingen inte blir tillräcklig för ett resultat men inte heller så pass stor att det inte blir tillräckligt att genomföra en noggrann och djupgående analys.

Studien bestod av sex stycken elever som går på fritidshemmet. Eleverna som deltog var åtta till nio år gamla och gick i klass två. Dessa elever valdes ut för att de har mer erfarenhet av fritidshemmet än de yngre eleverna i förskoleklassen och kan därför tänkas bidra med mer kunskap om fritidshemmets verksamhet. Urvalet av sex stycken elever baserades bland annat på tidsramen för studien. Eftersom urvalsstorleken var under tjugo deltagare klassades urvalsgruppen som liten, men genom små urvalsstorlekar ökade intervjuarnas möjlighet att skapa nära och bra relationer till deltagarna (Bryman, 2011).

I studien genomfördes ett bekvämlighetsurval genom att ha åkt ut till en skola där en av oss redan hade relationer med elever och personal, detta gjordes för att effektivisera studien inom tidsramarna. Enligt Bryman (2011) kan en studie som har bekvämlighetsurval som grund ses som en språngbräda för vidare forskning då resultatet inte går att generalisera. Därefter skickades en förfrågan om att få genomföra studien hos dem. Efter godkännande besöktes skolans fritidshem där en presentation av studiens genomförande och syfte gjordes med de berörda eleverna och lärarna.

Urvalet av de elever som deltog i studien baserades på vilka som fått godkännande av vårdnadshavare.

4.2 Metodval

I studien användes en kvalitativ forskningsmetod. Detta för att ta reda på elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet ur ett barns perspektiv. En kvalitativ forskningsmetod är lämplig att använda när man vill åt fenomen som behandlar den intervjuades kunskaper om olika saker, deras attityder och uppfattningar till olika saker, samt hur de beter sig i olika situationer (Hartman, 2004).

Vill man komma åt barns perspektiv och åsikter är den kvalitativa metoden ett relevant tillvägagångssätt (Källström, Cater, 2015).

Genom intervjumetoden kunde frågor förtydligas och följdfrågor kunde ställas. Att fysiskt träffas genom intervjuer gav forskarna möjligheter att tolka och uppfatta mer än bara det verbala. Elevernas kroppsspråk och reaktioner kunde exempelvis hjälpa till att stärka det som sades. Nackdelen med intervjuer är att det är tidskrävande med planering av frågor inför intervjuerna, test av frågor på pilotgrupp innan den stora studien, genomförande, transkribering och analysering, även att intervjun är ett resultat av ett samtal på en viss plats vid ett visst tillfälle (Ahrne & Svensson, 2015).

Fenomenografiska intervjuer är halvstrukturerade och tematiska. Intervjuguiden innehåller endast ett fåtal frågor (Bilaga 1) där en stor del av informationen framkommer genom probing. Detta innebar att forskarna endast använde sig av ett fåtal intervjufrågor som var strukturerade. Stor del av dialogen mellan forskaren och informanten utvecklades genom att använda en teknik som kallades probing. Tekniken innebar att forskaren fick så uttömda och välutvecklade svar från informanten som möjligt, detta gjordes genom att ställa följdfrågor så som; Hur menar du då? eller kan du förklara vad du menar? (Fejes & Thornberg 2015).

Den icke-verbala tekniken med probing användes genom att forskaren nickade till när eleven talade för att visa att eleven lyssnades till. Ibland skedde det att forskaren ”hummade” till när eleven talade som ett instämmande på att forskaren förstod vad eleven talade om. Det var viktigt att forskaren fick informanten att känna sig lyssnad till på ett tydligt sätt under hela intervjun (Fejes & Thornberg, 2015).

4.3 Etiska ställningstaganden

Bryman (2011) nämner fyra principer att förhålla sig till när forskande studenter genomför en studie, dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att de personer som berörs av studien ska bli informerade om studiens syfte. Personerna som deltar i studien har rätt att få veta att det är frivilligt att delta och att de har möjlighet att dra sig ur när helst vill (Bryman, 2011). Informationskravet uppfylldes genom att först åka ut till de två klasser som intervjuerna berörde. Syftet med

studien, hur det insamlade materialet kommer att behandlas samt vilka personer som kan ta del av materialet presenterades för de berörda eleverna och lärarna.

Samtyckeskravet innebär att den person som deltar måste själv ha godkänt sitt deltagande i studien. Om deltagaren är minderårig ska vårdnadshavares godkännande krävas (Bryman, 2011). Eftersom de elever som intervjuats var minderåriga lämnades samtyckesenkäter ut till elevernas vårdnadshavare.

Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om de personer som deltagit i studien ska behandlas med största möjliga säkerhet så att obehöriga inte kan komma åt materialet (Bryman, 2011). Allt material som berör de intervjuade förvarades på ett externt USB minne. För att försäkra deltagarna i studien om att inget av det som sagts kommer spridas vidare har även forskarna som genomfört studien skrivit på samtyckesenkäterna (Bilaga 1).

Nyttjandekravet innebär att alla uppgifter som samlats in om enskilda individer får endast användas för denna studie (Bryman, 2011). All information som fanns om de inblandade i studien förvarades på ett säkert förvar där ingen annan än vi som genomförde studien samt studiens examinator kom åt materialet. Efter avslutad studie förstördes materialet.

4.5 Tillförlitlighet

Denna studie utgår ifrån en kvalitativ metod som innefattar halvstrukturerade intervjuer med sex stycken elever på ett fritidshem. För att en studie ska anses giltig eller tillförlitlig finns det några aspekter att ta hänsyn till. Dessa är att intervjufrågorna testas via en pilotstudie för att testa frågeställningen. Inför intervjuer ge respondenterna om möjligt tillgång till intervjuguiden i anslutning till intervjun, detta för att möjliggöra eventuella förberedelser och minska nervositet hos respondenterna (Gillham, 2008).

Studien baseras på halvstrukturerade intervjuer som utifrån en intervjuguide (Bilaga 1) följer färdiga frågor med stödord. Enligt Gillham (2008) möjliggör en intervjuguide att var mer flexibel och ger utrymme till att ställa följdfrågor relevanta till ämnet. Att utforma en intervjuguide stärker tillförlitligheten då halvstrukturerade intervjuer innebär att samma för att samma frågor ställs till alla respondenter och att intervjuerna tar ungefär lika lång tid.

5 Datainsamling

I datainsamlingen redogörs det för hur Intervjuerna förbereddes, hur samtyckesenkäterna strukturerades, hur en animerad video användes och hur intervjuerna strukturerades upp.

5.1 Intervjuer med en fenomenografisk metod ansats

I studien användes en metod i form av intervjuer med en fenomenografisk ansats.

”Variationen i människors sätt att erfara fenomen i sina världar är av högsta intresse för fenomenografiska studier, och fenomenografer strävar efter att beskriva den variationen” (Marton & Booth, 2000, s. 159). För att skapa en förståelse för elevers uppfattningar närmade vi oss barnens perspektiv. Vilket innebar att få syn på inflytande och delaktighet ur ett barns synvinkel. Vid tre olika tillfällen spenderades det tid med eleverna i samband med att det delades ut samtyckesenkäter, hämtades in och då intervjuerna genomfördes. Vid dessa tillfällen bekantade vi oss med eleverna, gav dem en chans att bekanta sig med oss samt att se lokalerna i skolan. I fenomenografin vill man jämföra och beakta personers olika uppfattningar kring ett fenomen för att kunna skapa en förståelse för hur eleverna tänker. Därför ställdes samma frågor till olika personer detta gav oss olika svar vilket var det vi ville eftersom de är olikheterna och likheterna vi ville jämföra. Det är variationerna i svaren som är det intressanta (Dahlgren & Johansson, 2015).

5.2 Samtyckesenkäter

Enligt Bryman (2011) ska vårdnadshavare skriva på samtyckesenkäter (Bilaga 2) för att ge sitt samtycke till att den minderåriga eleven ska få delta i studien. I studien intervjuades ett flertal minderåriga elever, detta innebar att det krävdes påskrivna samtyckesenkäter från varje elevs vårdnadshavare.

Detta innebar att påskrifter från vårdnadshavare var något som behövdes för att studien skulle kunna genomföras. Därför var det viktigt att få till samtyckesenkäter som såg lockande ut att skrivas på. I utformningen av samtyckesenkäterna ville vi få med information som var väsentligt för vårdnadshavarna. Dem delar vi valde att ta med i samtyckesenkäterna var:

- En kort presentation om oss studenter som genomförde studien.
- Vilket program vi läste, varför vi genomförde studien samt studiens syfte.
- Vad det innebar för eleven att delta i studien samt vad som händer med materialet.

- Kontaktinfo till oss studenter som genomförde studien.
- Signatur från vårdnadshavare samt från oss studenter som genomförde studien.

När samtyckesenkäterna var färdiga att lämnas ut åkte vi till skolan som godkänt vårt genomförande av studien. Där lämnades samtyckesenkäterna ut till två stycken årskurstvåor. Vi pratade med de berörda eleverna och lärarna om studiens syfte samt vad som innebär om man väljer att delta. Samtyckesenkäter gavs endast ut till de elever som går på fritids eftersom det är endast de eleverna som studien berör. Varje elev som gick på fritids i årskurs två fick ta med sig en samtyckesenkät hem till sin eller sina vårdnadshavare. Eftersom deltagarna var minderåriga fick eleverna skriva på en egen samtyckesenkät (Bilaga 3) där de själva godkände sitt deltagande innan intervjuerna började (Bryman, 2011).

5.3 Förberedelse inför intervjuer med barn

Under tiden som samtyckesenkäterna väntades in förbereddes intervjuerna som skulle genomföras. För att studiens frågeställning skulle besvaras genom intervjuerna var utformningen av intervjufrågorna viktiga att beakta. Shiers (2001) modell användes som en utgångspunkt i studien för att ta reda på hur väl eleverna talade om deras eget inflytande i verksamheten utifrån de olika nivåerna i modellen. Eftersom studiens frågeställning syftade till elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet så användes modellens olika steg som frågor i intervjuerna. För att vara säkra på att eleverna talade om inflytande och delaktighet ville vi försäkra oss om att eleverna förstod vad inflytande och delaktighet innebar. Därför var elevers uppfattningar av detta viktigt att ta reda på innan den huvudsakliga frågeställningen sattes igång. Därför inleddes varje intervju med att fråga:

- Vad tänker ni på när ni hör ordet inflytande?
- Vad tänker ni på när ni hör ordet delaktighet?

Genom att ha frågat detta innan ämnet börjat diskuteras i intervjuerna åskådliggjordes elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet utan att vi påverkade dess svar.

Det var ingen självklarhet att eleverna skulle ha full förståelse för begreppen så därför förberedde vi en animerad video inför intervjuerna som skulle användas efter att eleverna fått säga sina uppfattningar om vad inflytande och delaktighet var.

5.4 Animerade video i Powtoon – Användes som ett pedagogiskt redskap

Efter att inledningen i intervjufrågorna strukturerats upp diskuterades det fram att begreppen ”inflytande” och delaktighet” inte var lätta begrepp att tolka för elever i årskursen. Eftersom studiens frågeställning syftade till att ta reda på elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet var det viktigt att eleverna förstod innebörden av begreppen när vi pratade om dem.

Det skapades en animerad video i ett program som hette ”Powtoon”. Powtoon är ett liknande program av ”Powerpoint” där man strukturerar upp sina slides efter innehållet, fast i Powtoon kunde man animera varje sida som en video (Bilaga 4). Tecknade figurer som rörde på sig samtidigt som figurerna pratade till en given text lades in i videon. Våra egna röster spelades som tal till figurerna. Ett urval av vad som förmedlades i videon var en frågeställning, en förklaring och olika exempel kopplat till de två berörda begreppen. Videon avslutades med en fråga som: ”vad får du vara med och bestämma på fritids”?

Syftet med videon var att den skulle användas som ett pedagogiskt verktyg i intervjuerna för att ge eleverna en inblick i vad inflytande och delaktighet innebar. Videon skulle även bidra med att väcka tankar och funderingar hos eleverna som sedan skulle diskuteras.

5.5 Strukturering av intervjuer

Intervjuerna inleddes med att fråga om elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet. Därefter visades den animerade videon som skapats samt en följande diskussion av elevers tankar. Därefter fortskred intervjun efter den halvstrukturerade modellen för intervjuer.

5.6 Genomförandet av intervjuer

När forskarna åkte till skolan för att samla in samtyckesenkäterna upptäcktes det att svarsfrekvensen var lägre än vad som förväntats. Det hade lämnats ut cirka fyrtio stycken samtyckesenkäter men fick endast in tolv stycken som var påskrivna av vårdnadshavare. Utav dessa tolv var det två elever som inte ville delta i studien och det lämnade oss med tio potentiella intervjudeltagare kvar. För att lyckas med studien inom tidsramen genomfördes intervjuer vid två tillfällen. Därför behövdes det få med så många elever som möjligt under dessa två tillfällen. Elevers scheman kartlades för att se när varje elev skulle bli hämtad, detta för att kunna skapa en turordning med intervjuerna. De elever som gick

hem tidigt fick börja att delta och sedan avslutades intervjuerna med de eleverna som gick hem sent (Källström, 2015).

Under första intervjudagen uppstod ett problem. Forskarna befann sig på skolan tills dess att fritidshemsverksamheten började för att kunna fånga upp de eleverna som gick hem tidigt. Genom missförstånd i kommunikationen mellan forskare och lärare visade det sig att fritidshemmet skulle på utflykt vilket ledde till att vi fick komma tillbaka på eftermiddagen och då hade flera av de elever som skulle ha deltagit gått hem. Intervjuer genomfördes med de elever som var kvar vilket bidrog med två stycken intervjuer. Forskarna kom tillbaka dagen därpå men flera av de elever som tänkts intervjuas hade gått hem innan fritids börjat. Det var en elev som kunde delta men det behövdes en elev till för att få en fullständig intervju då intervjuerna skedde i par. Det var en elev som frivilligt ville delta och sa att det var okej för dennes förälder men samtyckesenkäten var kvar hemma. När föräldern till eleven kom vid hämtning fick samtyckesenkäten en påskrift vilket gav oss ytterligare en intervju att genomföra. Totalt genomfördes tre stycken intervjuer med totalt sex stycken elever och varje intervju tog mellan tjugo och trettio minuter att genomföra. Den lokal intervjuerna genomfördes i var ett mysrum som låg ihop med ett klassrum. Innan de första eleverna hämtades togs det in ett bord till rummet samt stolar. Ljusstyrkan sänktes för att skapa en lugnare miljö i rummet. När eleverna hämtades fick de välja vart de ville sitta och vi anpassade oss efter vart eleverna satte sig. Det var viktigt att få eleverna att känna sig trygga i forskarnas närvaro och därför togs eleverna väl emot genom ett gott bemötande och välkomnande samt visad uppskattning för dess deltagande.

Innan intervjuerna sattes igång informerades eleverna ytterligare än gång om studiens syfte samt om dess rättigheter att kunna avbryta intervjun när dem ville. Forskarna förklarade att eleven är till viss del anonym i denna undersökning och med det skyddades hans identitet, eleven informerades om vad som skall göras med materialet och hur det skulle förvaras. Genom att informera eleverna uppfylls de etiska principerna. Det förklarades för eleverna att intervjun spelades in och eleverna gavs en egen samtyckesenkät att skriva på. Efter att eleverna skrivit på genomfördes en testomgång där eleverna fick höra sina röster på inspelat material. Detta gjorde att eleverna började skratta och där av uppfattades inspelning som ofarligt.

Därefter startades intervjuerna. Båda intervjuerna deltog vid varje intervju men en person hade det övergripande ansvaret att leda samtalet. Detta för att ge den andra intervjuaren utrymme till att observera eleverna under intervjun samt för att kunna tillägga frågor om

något missats att tas upp. Ansvarat mellan intervjuarna delades upp lika.

När pilotintervjun var genomförd tackades eleverna för dess deltagande och förberedelser inför nästa intervju påbörjades. Här diskuterades intervjuens kvalitet mellan forskarna där det bestämdes att materialet kunde användas och därav påbörjades nästa intervju.

6 Analys

Här beskrivs studiens Analyismetod med Shiers (2001) modell som utgångspunkt.

6.1 En fenomenografisk analysmodell med Shiers (2001) modell som utgångspunkt

När intervjuerna var genomförda användes fenomenografin som analysmodell med inslag från Shiers modell. Vi följde de sju analys stegen som fanns skrivna i Dahlgren & Johansson (2015) när materialet analyserades från de halvstrukturerade intervjuerna.

Det första steget var att bekanta sig med det material som samlats in under metoden. Intervjuerna transkriberades och skrevs ut i pappersformat, här markerades, kommenterades och diskuterades materialet (Dahlgren & Johansson, 2015).

Det andra steget i analysmodellen var att börja analysera materialet. Här försöktes det urskilja den viktigaste och betydelsefullaste informationen från intervjuerna som innebar att belysa variationerna mellan elevernas svar. Detta gjordes genom att bitar och stycken klipptes ut ur transkriberingarna. Det rekommenderades i den fenomenografiska analysmodellen att arbeta med transkriberingarna i pappersform just för att kunna gruppera de olika bitarna rent fysiskt. Sedan kategoriserades och grupperades olika delar i transkriberingarna genom att använda markeringspennor i olika färger, detta för att utmärka viktiga delar i texten. Eftersom studien haft Shiers (2001) modell som utgångspunkt användes de olika nivåerna i modellen som kategoriseringsmall inför sammanställningen. De olika nivåerna i modellen gavs olika urskiljningsfärger, exempelvis de gånger en elev talade om något som riktade sig emot någon av nivåerna markerades texten med en viss färg. På detta sätt kunde materialet kategoriseras utifrån Shiers (2001) olika nivåer och utifrån de utskrivna transkriberingarna blev det enklare att urskilja när, var och vad eleverna talade om. Efter att färgkodningen var klar klipptes och grupperades varje färg ut var för sig. Det kunde vara meningar eller stycken i intervjuerna. När varje färg klipptes ut och sorterats lades dem i respektive hög. Detta gav en övergripande bild av hur mycket om olika nivåerna talades om. De utklippta delarna låg

senare som grund i analysprocessen när jämförelserna beaktades. Detta steg kallas för kondensation (Dahlgren & Johansson, 2015).

Det tredje steget i analysprocessen jämfördes de utklippta grupperna i transkriberingen. Här skulle vi intervjuare hitta både likheter och skillnader inom materialet. Genom att ha sett igenom ytliga skillnader så upptäcktes likheter. Det grundläggande målet inom fenomenografi var att urskilja skillnader mellan elevers uppfattningar och skapa kategorier med rubriker. Eftersom studien utgått ifrån Shiers (2001) modell användes dess nivåer som huvudkategorier i analysen. Exempelvis blev en av huvudkategorierna ”Hur uppfattar eleverna att de blir lyssnade till?”. Under respektive huvudrubrik placerades dem uppfattningar som togs upp under intervjuerna (Dahlgren & Johansson, 2015).

Det fjärde steget innebar att huvudkategorierna bröts ner i mindre kategorier där forskarna gavs inblick i vad det var som egentligen sades. Här skulle likheter och variationer belysas i underkategorierna där saker som exempelvis vad eleverna har för förslag och hur de uttrycks på olika sätt. Sedan belystes och sammanställdes de olika åsikterna som togs upp men även de gemensamma åsikterna åskådliggjordes. Även hur eleverna resonerade över deras uppfattningar kategoriserades och jämfördes med varandra (Dahlgren & Johansson, 2015).

Det femte steget artikulerades för att synliggöra de likheter som fanns inom kategorierna. Här finslipades avgränsningarna mellan vad som skulle tillhöra varje kategori.

Det sjätte steget var att namnge de framkomna kategorierna. Att bli lyssnad till, Stöd i uttrycksformer, beakta synpunkter, involveras i beslutsfattande processer samt makt och ansvar (Dahlgren & Johansson, 2015).

Sjunde steget gick ut på att se om flera delar av passagen kunde få plats i fler än en kategori. Det innebar att vi som forskare skulle leta efter likheter i underkategorierna och se om dem skulle kunna slås ihop till en gemensam kategori. Exempelvis så hette en kategori i Shiers (2001) modell ”Barnen blir lyssnade till” och en annan hette ”barn får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter”, innehållet var likt i båda kategorierna och kunde därför slås ihop till en gemensam kategori som döptes till ”att bli lyssnad till och få uttrycka sina åsikter”. Den kategori som hette ”barns åsikter och synpunkter beaktas” stod för sig själv och fick förbli så. Däremot den kategorin som hette ”Barn involveras i beslutsfattande processer” och ”barn delar makt och ansvar över beslutsfattande” kunde slås ihop till en

gemensam kategori som döptes till ”*Barns makt och beslutsfattande*”.

Totalt blev det dessa tre kategorier som nämns ovan.

7 Resultat

I den här delen redovisas resultatet under följande rubriker: Elevers uppfattningar av begreppet inflytande, elevers uppfattningar av begreppet delaktighet, att bli lyssnad till och få uttrycka sina åsikter, barns åsikter och synpunkter beaktas, barn involveras i beslutsfattande processer och Shiers modell – från inflytande till delaktighet.

När citat används är beteckningarna för elev: B1, B2 är intervju ett och B3, B4 är i intervju två samt B5, B6 är i intervju tre. Intervjuare 1 benämns som I1,3,5 och intervjuare 2 benämns som I2,4,6.

7.1 Elevers uppfattningar av begreppet inflytande

Här är några av de svaren som gavs när elever frågades om dess uppfattning av begreppet inflytande.

Under den första intervjun talade en av eleverna om att det nog hade ”Någoting med skola och fritids”(B1) att göra. Medan den andra eleven talade mer om själva ordet och vad hen trodde att det kunde vara, ”Eh, att man kan göra ett flygplan som flyter i hehehe...”(B2).

Under den andra intervjun talade även de eleverna mycket om ordet i sig och framförde detta som ”Man flyter”(B3), ”Man flyter in i något”(B3) med syfte att klargöra ordets beståndsdel ”in...flyta”(B4) och där efter tala om ”Ett badhus”(B3) som en eventuell plats för detta.

Det gemensamma vad gäller samtliga intervjuer är att eleverna även i intervju tre talar om ”Något som flyter”(B5) för att kunna möjliggöra en förståelse om begreppet inflytande.

Utifrån dessa svar synliggjordes det att eleverna inte hade någon större kunskap om vad begreppet inflytande innebar. Eftersom studien tagit ett barns perspektiv var det dock ytters intressant att få reda på elevers uppfattningar av begreppet. Det blev tydligt att eleverna kopplade vissa delar av ordet inflytande som till exempel ”in” och ”flyta”. Eleverna hör hela ordet och försöker att känna igen delar av det vilket gjorde att dem pratade om ”in” som ”inne” och ”inomhus” och sedan ”flyta” som i ”att flyta” eller som något som ”flyter”. Eleverna bryter ner ordet i de delar som är bekanta för dem själva utifrån dess egna erfarenheter och därav drar slutsatsen till ordets betydelse.

7.2 Elevers uppfattningar av begreppet delaktighet

Här är några av de svaren som gavs när elever frågades om dess uppfattning av begreppet delaktighet.

Den första intervjun bestod av mycket tankar och funderingar mellan eleverna kring begreppet om dess innebörd och om vad det var. Vilket mynnade ut i ”Att man alltid får vara med typ”(B1), ”Att vara snäll mot varandra”(B2), ”Att alltid få vara med”(B1), ”Att vara snäll mot andra”(B1) och vikten av ”Att man är snäll mot alla”(B2).’

Den andra intervjun bestod till största del av att en av eleverna berättade om ”Man delar med sig till varandra?”(B3) så som genom att ”Asså antingen delar med en...någon... asså typ såhär om man har någonting och så delar man med sig av det. Eller så är det att man delar en frukt på mitten”(B3). Elev B4 instämde då hen själv inte hade någon uppfattning.

Under den tredje intervjun hade eleverna ingen uppfattning om begreppet delaktighet. Utifrån dessa svar synliggjordes det att eleverna är inne på rätt spår kring delaktighet och dess betydelse, däremot kan de inte precisera begreppet utan bryter ner ordet för att få fram de olika delarna. Eleverna uppmärksammar främst ”delaktig” i begreppet delaktighet. Här kopplar elever till att få vara med och delta och-eller dela något.

Att delta i något, dela något, eller att vara en del av något är det som främst belysts av elever.

7.3 Att bli lyssnad till och att få uttrycka sina åsikter

Eleverna berättade att de uppfattar en hög grad av inflytande i fritidshemmet. Det talades mycket om den fria leken och att eleverna uppskattade att de får välja själva vad de vill göra och vem de vill leka med. Däremot önskade sig eleverna mer material till sina lekar och aktiviteter. Eleverna uppfattade det som att mycket av de material som ska finnas på fritidshemmet har försvunnit och därför vill ha in nya saker för att kunna leka fler lekar. Men elever berättade att de inte kände sig lyssnade till när dem önskade att få in nya saker till fritidshemmet. Följande citat har valts ut för att belysa en diskussion mellan två elever där den ena eleven belyser att hen inte blir lyssnad till medan den andra eleven reflekterar över varför.

Tillexempel om man vill ha hästar och hästgrejer då kanske dem inte skaffar det och så säger dem, nej men vi ska skaffa det...men nej de har inte skaffat det på jättelänge (B5).

Så ibland känner du att dem säger att de ska skaffa det men dem inte gör det? (I1).

Aa(B2)

Jag tror jag vet varför (B6).

Aa så det känns som att dem typ asså självklart att de inte kan skaffa alla grejer men de säger att dem ska göra det då tycker jag att dem ska göra det(B5)

Jag tror att de är för att först säger dem att de ska de...och sen tänker dem på det innan de gör det för att en lärare säger: kanske, jag måste tänka över det...så läraren tänker över det så då tänker hen att skaffar vi mer saker så slösar vi pengar om dem tappar bort sakerna och då måste vi köpa mer...och då slösar vi mer pengar (B6).

Här synliggörs det att en elev kopplar en händelse där elever inte tagit sin skyldighet med att få in det material som använts vilket påverkat fritidshemlärarnas förtroende för elevernas ansvarstagande. Konsekvensen av detta är att elever uppfattar att de inte blir lyssnade till när förslag av material framförs.

”När ni har förslag och sånt...om ni har ett förslag: det här vill jag göra på fritids eller det här vill jag att vi ska ha på fritids...hur gör ni med det förslaget”?(I3). ”Vi brukar ha en sån där förslagslåda som man kan lägga lappar i”(B3). ”Har ni några samlingar eller sånt, där lärarna frågar om vad ni vill göra”?(I1) ”Nej, det är liksom lådan”(B2).

När eleverna tillfrågades om hur de gick tillväga för att göra sin röst hörd i fritidshemmet kom det fram att en förslagslåda fanns tillgänglig för eleverna att lämna förslag i.

Förslagslådan var den huvudsakliga vägen för eleverna att gå när de ville få igenom ett förslag. Eleverna berättade att det är fritidshemslärarna som skötte förslagslådan genom att på fredagar öppna och framföra det utvalda förslaget under fredagskul. Eleverna visade en strävan efter att få delta vid öppning av förslagen då lärarna öppnade förslagen när eleverna inte var med. Lärarna bestämde vilket förslag som skulle genomföras och därefter presenterades det för eleverna. De förslag som kom upp via förslagslådan var bland annat: Kahoot, Ipad, spela musik, aktiviteter, lekar, resor, utflykter, Yoump och dansstopp.

Här följer en diskussion mellan elever i intervju tre där den ena eleven talar om att förslag som att gå till parken eller stranden inte genomförs så ofta.

-”Och så tillexempel så blir det inte så mycket utflykter till parken eller stranden”(B6). Medan elev (B5) menar att ”Jo men nu har vi utflykt varje onsdag”.

7.4 Barns åsikter och synpunkter beaktas

Eleverna som deltog i intervjuerna berättade om deras uppfattningar av inflytande och delaktighet och hur de uppfattar att deras åsikter och synpunkter beaktas.

Här följer några av de svaren som gavs kring förslagslådan:

- ”Har något av era förslag gått igenom?”(I3).
- Ah jag har det (B6)
- ”Nä de är mer så här eh...läraren gör det mer ensamma(B3).
- ”Aa”(I3).
- ”Så de är såhär...lite hemligt” (B3)

Citaten ovan beskriver och synliggör vad eleverna till övervägande del pratade om.

De berättade att lärarna samlade in alla förslag och tittade på förslagen från förslagslådan i ett rum där eleverna inte var med. Eleverna fick inte se de olika förslagen vilket gjorde att eleverna uppfattade det som hemligt när förslagslådan gick igenom.

Eleverna antydde att det var främst genom förslagslådan som deras åsikter och synpunkter beaktades. Dock var dem själva inte delaktiga när förslagen öppnades, vilket några elever uppfattade som att det var hemligt och inte någonting de visste så mycket om. Här visar eleverna en strävan efter att få ta del av öppningen av förslagslådan samt få vara med och se alla förslag som fanns. Eleverna uppfattade det som att förslagen som lades i förslagslådan tittades på av fritidshemsläraren men att alla förslags inte redogjordes för. Eleverna önskar en förklaring på varför eller varför inte ett visst förslag genomförs men de antar att kostnaden är orsaken till att många förslag inte genomförs.

Nedan följer citat från en konversation eleverna hade med varandra där den ena eleven talade om förslagslådans inaktivitet.

- ”Fast ibland så tror jag inte det, för att dem tittar typ aldrig i lådan, man tror det, men det gör dem inte”(B6).
- ”Berätta mer”(I3).
- ”Hur kan du veta det?”(B5).
- ”För att jag alltid frågar fröken ”har ni tittat i förslagslådan”? Då säger läraren ”Nej det har vi faktiskt inte” fast dem ska egentligen göra det typ varje fredag”(B6).

-”Aa men har du inte undrat om hon ljuger”?(B5).

- ”Men...”(I5).

-”Aa jag har faktiskt frågat läraren men hen säger att ”så säger man inte till en fröken” (B6).

Här synliggör eleven sin uppfattning av att fritidshemlärarna inte kollar förslagslådan regelbundet. Sammanfattningsvis uppfattar eleverna att de kan komma med förslag om vad de vill göra i fritidshemmet genom en förslagslåda och att alla förslag beaktas men elever uttrycker en besvikelse över att inte alla förslag genomförs.

7.5 Barn involveras i beslutsfattande processer

Eleverna uppfattade inte sig själva särskilt delaktiga i de beslutsfattande processerna i fritidshemmet och därför tas inte mycket om detta upp. Uppfattningarna var att de fick vara med i processen med förslagslådan men inte i beslutsfattandet av förslaget vilket var ett önskemål att ändra på. ”Så har ni några samlingar eller sånt där lärarna frågar er om vad ni vill göra..”(I1). ”Nej det är liksom genom lådan” (B2). ”Innan hade vi samling men inte längre” (B1).

Det framkom under intervju tre att eleverna tidigare haft samlingar för att skapa ytterligare möjligheter för att få uttrycka sina åsikter, men nu är det endast genom förslagslådan. Eleverna vill bli mer involverade när nytt material ska beställas in för nu uppfattar dem sig inte delaktiga i den processen. ”Uppfattar ni det som att ni får vara med och välja vad som ska finnas och om ni behöver få in några mer saker får ni vara med och beställa in det då?” (I1). ”Jo vi vill ha mer saker men det beror också på för att vi inte brukar lägga in sakerna när vi går in för att då vill vi oftast komma in först” (B5).

Det framkom även att eleverna eftersträvade mer fritt val angående att få vara inomhus eller utomhus samt att få välja när man ska gå över till andra fritidshem. ”Så du skulle vilja bestämma lite över om att få vara inne eller ute”(I1). ”Aa”(B1).

Elever redogör för ytterligare efterfrågan av att få välja om de ska vara inne eller ute på fritidshemmet. ”Brukar ni få välja, får ni alltid välja om ni ska vara inne eller ute?”(I1) ”Nej...inte alltid.”(B3) ”Nej...”(B4).

7.6 Vad kan vi se utifrån Shiers (2001) modell – från inflytande till delaktighet

Eftersom studien använt sig av Shiers (2001) modell som utgångspunkt har eleverns uppfattningar av inflytande och delaktighet identifierats och analyserats. Med denna utgångspunkt har studiens frågeställningar besvarats. Resultatet utifrån modellen var att eleverna uppfattade en högre grad av inflytande än av delaktighet i fritidshemmet. Elever talade till stor del utifrån nivå ett som innefattar att *barn blir lyssnade till*, nivå två där *barn får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter*, samt nivå tre där *barns åsikter och synpunkter beaktas* (Shier, a.a.). Eleverna var inne på nivå fyra som innebär att *barn involveras i beslutsfattande processer* och nivå fem där *barn delar makt och ansvar över beslutsfattande* vid ett fåtal tillfällen men inte tillräckligt för att kunna anse att de befinner sig där.

Eleverna talade till stor del om nivå ett i modellen genom att berätta hur de uppfattat sitt inflytande. Elever uppfattade sitt inflytande som stort genom att de får bestämma mycket över sin fria lek vilket framstod som viktigast för dem.

Bland eleverna talades det om nivå två och hur de fick stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter. Förslagslådan uppfattades som den huvudsakliga vägen till inflytande men eleverna vill bli mer delaktiga i processen. Eleverna ser även förslagslådan som en möjlighet till att få göra saker utöver det som sträcker sig inom fritidshemmets fysiska ramar så som utflykter till stranden, skogen och till platser med aktiviteter. Däremot önskas det av eleverna att dessa förslag gås igenom oftare än vad det gör för nuvarande.

Eleverna talade med varierade meningar om nivå tre i modellen. Vissa ansåg att deras inflytande var högre än andras. Det fanns de elever som uppfattade att dess förslag ofta gavs genomslag medan en annan elevs förslag aldrig genomfördes och därför uppfattade sitt inflytande som lägre.

Eleverna uppfattade sig inte förfrågade eller inkluderade vid beslutsfattanden som berörde dem själva eller verksamheten. Utifrån studiens resultat synliggjordes det att nivå fyra och fem av Shiers modell inte berörde dem eleverna som deltagit i intervjuerna. Resultatet visar på att utifrån Shiers fem nivåer från inflytande till delaktighet befinner sig eleverna i den här studien inom de tre första nivåerna.

8 Sammanfattning

Resultatet i studien visade en variation mellan elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet. Eleverna i studien hade olika uppfattningar om vad inflytande innebar samt vad inflytande var för dem vilket synliggjorde att eleverna uppfattade en varierad grad av delaktighet. För vissa elever var det viktigt att få möjligheten till att önska förslag medan för andra var det viktigare att även få det genomfört.

Det framkom att vissa elever uppfattade sig mer lyssnade till utav fritidshemslärare än andra.

Resultatet visade att elever uppfattade en högre grad av inflytande än av delaktighet i fritidshemmet. Eleverna i studien hade inga större kunskaper av begreppen. Det som framkommit i studien är att förslagslådan är den största delen till elevernas inflytande och delaktighet då eleverna får uttrycka sina åsikter och synpunkter. Eleverna vill bli mer delaktiga i beslutsfattande processer som berör dem själva och dess verksamhet. De vill även vara delaktiga i hela processen vad gäller förslagslåda från förslag till genomförande.

9 Diskussion

Här redogörs det för diskussion av resultat, studiens bakgrund samt metoden i studien med återkoppling till tidigare forskning.

9.1 Resultatdiskussion

Förslagslådan i fritidshemmet visar på en demokratisk möjlighet som erbjuds till eleverna genom att de får rösta fram förslag och även rösta om det krävs.

Dock missar fritidshemmet delar av det demokratiska uppdraget då fritidshemslärarna inte öppnar förslagen tillsammans med eleverna och involverar inte eleverna i beslutsfattande processer. Fritidshemslärares uppdrag är att ta varje tillfälle i akt att träna eleverna till att bli demokratiska medborgare så hade fritidshemslärarna inkluderat eleverna i mer beslutsfattande hade förmodligen eleverna uppfattat en högre delaktighet (Pihlgren, 2015).

Eleverna nämner klassråd och elevråd som demokratiska former av inflytande men nämner inget fritidsråd utan det är endast förslagslådan som nämns. Holmberg (2017) talar om fritidsråd som demokratisk väg till delaktighet i fritidshemmet men detta var något som saknades på fritidshemmet vi besökte.

Resultatet visade även på hur elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet varierar. Det intressanta var att synliggöra variationerna mellan elevernas olika svar. Exempelvis menade vissa elever på att inflytande innebar att få bestämma regler på fritidshemmet. Medan andra elever menade på att det handlar om att bli lyssnad till.

Det är fascinerande hur elever på samma fritidshem kan ha så skilda uppfattningar av vad inflytande innebär och hur de uppfattar sin egen delaktighet.

Marton & Booth (2000) uppmärksammade hur elever kan se samma sak men uppfatta det på olika sätt. Detta synliggjordes i studien då eleverna talade om samma fenomen men uppfattade det på olika sätt. Variationerna mellan skilda sätt att erfara någonting är det som är utmärkande för fenomenografin förklarar Marton & Booth (a.a.).

De erfarenheter som elever bär med sig sen tidigare påverkar dess sätt att uppfatta saker som präglar dess synsätt till olika fenomen. Eftersom alla elever har olika erfarenheter bidrog det till en större variation mellan elevers sätt att tala om fenomenet inflytande och delaktighet och skapar därför ett större utfallsrum för en fenomenografisk studies genomförande (Marton & Booth, 2000).

Att studien tagit sin utgångspunkt i Shiers modell har gett oss ytterligare perspektiv på hur man kan mäta elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet. Shiers modell har varit lämpligt att använda för studien även om den från början syftade till att användas för lärare. Det fungerade att använda modellen ur barns perspektiv för att synliggöra deras uppfattningar kring det egna inflytandet.

Tidigare forskning visade att olika faktorer påverkade hur vidare eleverna uppfattade sitt eget inflytande och delaktighet. Elvstrand (2009) menar på att elever som hade lättare för att uttrycka sina åsikter och förslag även uppfattade en högre grad av inflytande och delaktighet. Detta var någonting som framkom även i denna studie, då en elev uppfattade att hen inte blev lyssnad på då hen kände sig förbisedd av personal.

Utifrån studiens resultat synliggörs det hur viktigt det är att ta ett barns perspektiv och att inkludera dem i beslutsfattande processer. Det är viktigt att lära elever de demokratiska principerna men också att man låter elever på olika sätt utforska och utmana sig själva inom området (Skolverket, 2017).

Syftet med studien var att bidra med mer forskning om elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet i fritidshemmet. Resultatet visade att eleverna i studien inte hade stora kunskaper om vad begreppen inflytande och delaktighet innebar, däremot var begreppen

delaktighet något dem kunde tala mer om. Elever i fritidshemmet uppfattade sitt eget inflytande genom förslagslådor och aktiviteter.

Elever uppfattade sin egen delaktighet genom att involveras i beslutsfattande processer, men de skulle vilja bli mer inkluderade i processerna.

9.2 Metoddiskussion

Att ha utfört en fenomenografisk studie har både varit givande men också utmanande.

Det har varit lärorikt att sätta sig in och ta del av fenomenografins olika delar för genomförande och analys. Inom tidsramarna för studien var det svårt att i förhand avgöra hur lång tid de olika delarna skulle ta vilket gjorde att vi stötte på hinder med tidsplanen.

Att studiens utgångspunkt var Shiers modell gjorde arbetet intressant att genomföra samt gav en motivation till att få bidra med något nytt. Eftersom modellen ursprungligen riktar sig till lärare och deras uppfattningar av verksamheten blev det spännande att testa den i fritidshemmets verksamhet.

Metoden som genomfördes i studien var ett bra val för vår metodansats. Halvstrukturerade intervjuer fungerade bra i praktiken och gav studien en större möjlighet att få en besvarad frågeställning. Guiden som gavs gick att följa även i den praktiska delen (Gillham, 2008). En reflektion vi bär med oss är att lämna ut fler samtyckesenkäter till fler vårdnadshavare och till fler skolor för att öka svarsfrekvenserna samt öka valmöjligheterna. Det var bra att vid flera tillfällen innan genomförandet av intervjuerna besöka skolan för utdelning av samtyckesenkäter och bekanta sig med verksamheten. Vi tycker att det hade varit till stor hjälp att befinna oss i verksamheten under hela eftermiddagen vid utdelning av samtyckesenkäterna, detta för att möjliggöra för en fördjupande presentation av studien inför vårdvårdnadshavare.

Vi anser att halvstrukturerade intervjuer samt Gillhams (2008) intervjuguide var en bra metod att använda sig av vid genomförandet av den fenomenografiska intervjustudien utifrån Shiers (2001) modell.

Utifrån de valda frågeställningarna har studien kunnat genomföras och ett resultat har kunnat sammanställas. Hade tidsramen för studien varit längre hade urvalsgruppen kunnat utökas samt ytterligare besök kunnat genomföras och där av samlat in fler elevers uppfattningar. Exempelvis hade vi kunnat vara på fritidshemmet under en fredag för att se om förslagslådan tas upp, och kunna vara med och se hur det går till samt vara med i

processen när ett förslags väljs ut. Därefter kunna observera hur fritidshemslärarna väljer förslag, hur de förmedlar ett förslag samt hur eleverna reagerar på förslaget.

Videon som vi skapade och använde oss av i intervjuerna gav oss stor hjälp med att få eleverna att samtala om ämnet inflytande och delaktighet. Eftersom det blev tydligt att eleverna saknade kunskaper om begreppen inflytande och delaktighet hade det blivit svårt att föra diskussioner kring detta. Om inte eleverna först förstått innebörden av de vi talat om. Därför upplevde vi att videon var till stor hjälp för att ge eleverna en snabb introduktion av vad inflytande och delaktighet innebär. Det var även lyckat att intervjua två elever åt gånger då de diskuterade med varandra och därav skapade tankar och idéer hos varandra. Dock är risken med denna metod att eleverna påverkar varandra i sina svar genom att instämma i den andres uttalande istället för att reflektera över sin egen åsikt.

Samtyckesenkäterna spelade en stor roll när det kom till att genomföra studien, detta för att det påverkar vilka och hur många som kommer delta. Vi delade ut samtyckesenkäter till två stycken årskurstvåor men vi insåg i efterhand att vi bör ha delat ut även till årskurstreor. Detta för att vi fick in färre påskrivna enkäter än vad vi beräknat vilket gjorde det svårt för oss att få genomföra intervjuerna. Fler skolor hade kunnat vara delaktiga för att säkerhetsställa att tillräckligt många samtyckesenkäter delats ut. Vi hade även kunnat vara på fritidshemmet och delat ut samtyckesenkäterna direkt till vårdnadshavare för att skapa en tillförlitlighet gentemot varandra på plats.

10 Vidare forskning

Vidareforskning inom områden bör ske med fler respondenter, fler skolor samt jämföra elevers och lärares uppfattningar av inflytande och delaktighet. Med tanke på den bristande forskningen inom området utifrån barns perspektiv bör detta område vidare utvecklas.

II Referenslista

- Ahrne, Göran & Svensson, Per. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, Göran & Svensson, Per (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 17–31). Stockholm: Liber
- Andreas & Thornberg, Robert, *Handbok i kvalitativ analys* (s.162-175). Malmö: Liber.
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2.*, [rev.] uppl. Malmö: Liber
- Dahlgren, Lars Owe & Johansson, Kristina. (2015). Fenomenografi. I Fejes, Andreas & Thornberg, Roberth (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (s.162-174). Stockholm: Liber
- Elvstrand, Helene. (2009). *Delaktighet i skolans vardagsarbete*. (Doktorsavhandling, Linköpings Universitet) Hämtad 30maj: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229768/FULLTEXT01.pdf>
- Elvstrand, Helene. (2013). Den villkorade delaktigheten. I Fjällhed, Anders & Jensen (Red.), *Barns livsvillkor, i mötet med skolan och fritidshemmet* (s.105-119). Lund: Studentlitteratur
- Gillham, Bill. (2008). *Forskningsintervju. Tekniker och genomföranden*. Malmö: Studentlitteratur.
- Hartman, Jan. (2004). *Vetenskapligt tänkande: från kunskapsteori till metodteori. 2.*, [utök. och kompletterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Holmberg, L. (2017). Lärande genom demokratiska önskemål: Pastoral omsorg i fritidshem. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 22(1–2), 28–50.
- Källström, Cater, Åsa. (2015). Att intervjua barn. I Ahrne, Göran & Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (s.68-80) 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber
- Marton, Ference & Booth, Shirley (2000). Om lärande. Lund: Studentlitteratur
- Pihlgren, Ann. (2015). Barns inflytande och värdegrund. I Pihlgren, Ann (Red.), *Fritidshemmet* (s.143-187). Lund: Studentlitteratur.

- Pramling Samuelsson, Ingrid., & Sheridan, Sonja. (2006). *Lärandets grogrund: Perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan* (2.uppl.. ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Qvarsell, B. (2001): Det problematiska och nödvändiga perspektivet.
I: H. Montgomery & B. Qvarsell (red.) *Perspektiv och förståelse*. Stockholm: Carlssons, s. 90-105.
- Skolverket. (2017). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2014). *Skolverkets allmänna råd med kommentarer - Fritidshem*. Stockholm: Skolverket.
- Skolinspektionen, Rapport 2010:3 *Kvalitet i fritidshem, kvalitetsgranskning*, Stockholm.
- Sommer, Dion, Pramling Samuelsson, Ingrid & Hundeide, Karsten (2011). *Barnperspektiv och barnens perspektiv i teori och praktik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Shier, Harry. (2001). *Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations*. Children & Society Volume 15 (2001) pp. 107-117.
- Thurén, Torsten. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber
- Unicef. (2018). *Barnkonventionen*. Hämtad 17Juni 2018 från <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>
- Westund, Ingrid. (2015). Hermeneutik. I (Red.) Fejes, Andreas & Thornberg, Robert *Handbok i kvalitativ analys* (s.71-90). Malmö: Liber.

Bilaga I

Frågor:	Stödord:
Vi diskuterar innehållet i videon samt vilka tankar som uppstår när man såg den?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vad fick ni se i filmen? ❖ Kommer ni ihåg något speciellt som togs upp i filmen? ❖ Vad tycker/tänker ni om det?
I videon säger dem att med inflytande och delaktighet innebär det att man får vara med och bestämma, vad tänker ni om det?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vad får ni vara med och bestämma? ❖ Hur får ni vara med och bestämma? ❖ När får vi vara med och bestämma? ❖ Varför/Varför inte får ni vara med och bestämma?
I videon säger dem även att man inte kan bestämma över alla saker, vad tänker ni om det?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vad får ni inte vara med och bestämma? ❖ Varför/Varför inte?
Vad skulle ni vilja vara med och bestämma i fritidshemmet?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Varför vill ni bestämma detta? ❖ Hur skulle ni vilja bestämma detta? ❖ När skulle ni vilja bestämma detta?
Hur gör ni när ni vill komma med förslag och önskemål?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Varför/varför inte? ❖ Får ni hjälp med att komma med förslag? ❖ Tycker ni att förslagen lyssnas på och genomförs?

<p>Om något ska ändras eller införas på fritids, hur går det till?</p>	<ul style="list-style-type: none">❖ Fritidsråd?❖ Förslagslådor?❖ Omröstning?❖ Förslag via samlingar?
--	---

Bilaga 2

Missivbrev/Samtyckesenkät

Examensarbete för grundlärare fritidshem LEGP17-V18

Alexander Valvassori och Sebastian Landin genomför en studie i kursen Examensarbete inom ramen för grundlärare med inriktning mot fritidshem vid Jönköping University. Övergripande fokus i studien är att undersöka elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet i fritidshemmet. Mer specifikt betyder det att vi kommer genomföra en intervjustudie med elever på fritidshemmet. Syftet med studien är att synliggöra elevers uppfattningar och tankar kring inflytande och delaktighet utifrån barns perspektiv.

Alexander Valvassori och Sebastian Landin genomför denna studie i syfte att (a) bidra till kunskap om elevers uppfattningar av inflytande och delaktighet i fritidshemmet och dess verksamhet; (b) få erfarenhet av att genomföra empirisk forskning inom utbildningen och undervisning; och (c) fullgöra kraven för att bli examinerad från grundlärarprogrammet med inriktning mot fritidshem på Högskolan för Lärande och Kommunikation vid Jönköping University.

Om du accepterar att ditt barn får delta i denna studie kan ditt barn komma att bli involverad i en eller flera av följande forskningsaktiviteter i fritidshemmets lokaler.

- Bli observerad av studentforskaren när han/hon/hen deltar i ordinarie fritidshemsaktiviteter.
- Interagerar med studentforskarna i vardagliga fritidshemsaktiviteter.
- Samtalar med studentforskarna i informella individuella intervjuer.

All information som genereras kommer att anonymiseras vilket innebär att endast Alexander, Sebastian samt examinator har tillgång till materialet. Dessutom kommer all information som genereras förvaras på ett säkert sätt som förhindrar att det försvinner t ex genom stöld. DU har din fulla rätt att avbryta ditt barns deltagande och därmed ta tillbaka samtycke när som helst och Av vilken orsak som helst.

Om du har frågor gällande den här undersökningen och/eller ditt deltagande, vänligen kontakta: Alexander Valvassori (xxxx@xxxx.xx.xx) eller Sebastian Landin (xxxx@xxxx.xx.xx)

Om du accepterar att ditt barn får delta, vänligen skriv under nedan:

Datum

Underårig deltagares namn

Förälder/Vårdnadshavares namnförtydligande Förälder/vårdnadshavares signaturer

Studenternas signaturer Studentens namnförtydligande

Inlämning till fritidshemspersonalen sker snarast, senas...

Bilaga 3

Hej!

Vi heter Alexander och Sebastian.

Vi behöver ditt **godkännande** för att du ska få vara med i denna undersökning inom ramen för ett examensarbete vid Lärarhögskolan vid Jönköping University, utbildning Fritidshemslärare.

Vill du delta?

 JA NEJ

Namnförtydligande.....

Datum.....

Studenternas underskrift.....

.....
Studenternas namnförtydligande.....

.....

12 Bilaga 4

<https://www.powtoon.com/online-presentation/d5fE6oQSOOT/?mode=movie>

